

Obecná kronika

III.

Obec: Rajecké Teplice

Okres: Žilina

Kraj: Sdtredoslovenský

Táto kronika je pokračovaním Kroniky II., ktorú viedol Jozef Ziman

Kronika II. je ukončená stranou 28.

Táto Kronika obsahuje 197 strán.

Kroniku III. – od r. 1980 – je poverená viesť s. Viera Vítková. Prílohou Kroniky I., II., III. Je chronologicky vedený album s fotodokumentáciou a výstrižky z tlače pod názvom Napísali o Nás...

Viera Vítková Splnomocnená radou MNV v Rajeckých Tepliciach na vykonanie zápisov obecnej kroniky kým, sa nedorieši obsadenie funkcie kronikára. (Uznesenie R- MNV č. 98/1979) Kronika Rajeckých Teplíc dlhodobo písal učiteľ Jozef Gajdošík, sa po r. 1945 záhadne stratila. V r. 1979 požiadal Jozef Ziman zo zdravotných dôvodov o uvoľnenie z funkcie kronikár. Náhradu sa zatiaľ nepodarilo nájsť. Ale kroniku treba písať, aby sa na nič podstatné nezabudlo. Preto túto úlohu na seba dočasne preberám. Úvodom podľa platných pravidiel napíšem stručne svoj životopis: Narodila som sa 19. 4. 1942 v rodine učiteľa Rudolfa Súľovského. Celý doterajší život som prežila v Rajeckých Tepliciach : tu som rástla, chodila do školy a neskôr aj pracovala. Mám dodnes pekné spomienky na teplickú školu a na svojich učiteľov : Máriu Kašjakovú, manželov Juskovcov, Szabovcov, Gregušovcov i ďalších. Viacerí boli po rokoch mojimi pedagogickými kolegami. V školských službách som pracovala od r. 1960. Prvé dva roky v Rajci, potom v Rajeckých Tepliciach. Môj manžel je tiež učiteľ. Spolu vychovávame dvoch synov Vladimíra a Mariána. V spoločnej domácnosti s nami žije aj moja matka vdova Božena Súľovská. Keď som mala dva roky a brat šesť mesiacov, stratili sme otca. O jeho účasti v SNP a tragickom osude sa píše v predchádzajúcej časti(I.) teplíckej kroniky. Po voľbách v r. 1976 bola uvoľnená zo školských služieb pre výkon verejnej funkcie. Od 1.12. 1976 vykonávam funkciu predsedníčky MNV v Rajeckých Tepliciach. Na prechodnú dobu opustila som obľúbenú školskú prácu a zastávam zodpovednú a neľahkú funkciu v štátnom orgáne . Občania mi dali svoju dôveru a ja sa veľmi snažím , aby som ich nesklamala. Či naplním ich očakávania, to ukáže čas.

Rok 1980 v Rajeckých Tepliciach a obciach spoločného MNV

Rok 1980 priniesol do života kúpeľného miesta Rajecké Teplice závažné zmeny.

Podľa schválenej koncepcie integrácie štátnej správy v okrese Žilina (uznes. P-ONV č. 8 zo dňa 27. 9. 1978) vytvoril sa s účinnosťou do 1. 1. 1980 spoločný MNV so sídlom v Rajeckých Tepliciach pre obce:

- Rajecké Teplice - 1 980 obyvateľov
- Kamenná Poruba - 1 550 obyvateľov
- Kanská - 1 305 obyvateľov
- Kunerad - 880 obyvateľov
- Poluvsie - 683 obyvateľov
- Stránske - 785 obyvateľov

Obce naďalej zostali samostatnými politickými jednotkami. ONV v Žiline považuje túto integráciu za 1. etapu, ktorá sa má v budúcnosti zvýšiť aj integráciou politickou = obce sa majú stať súčasťou Rajeckých Teplíc.

Uvažuje sa o tom, že do vlády pôjde návrh na udelenie štatútu mesta pre Rajecké Teplice.

Integráciou sa má riešiť jeden z predpokladov – potrebný počet obyvateľov.

Čas ukáže, či je táto koncepcia uskutočniteľná. Zosúladiť funkciu Rajeckých Teplíc – kúpeľného miesta a prímestskej rekreačnej zóny okresného sídla s obcami poľnohospodárskeho charakteru nebude jednoduché.

V integrovaných obciach nateraz žije väčšina obyvateľstva. Pôsobia v nich 3 poľnohospodárske organizácie:

- Štátny majetok Rajec – forma Kamenná Poruba – obrába pôdu o výmere 566 ha, m živočíšnu výrobu (jalovice: 73 ks, teľce: 126 ks, dojnice: 399 ks)

Na farme je pôrodnica, výroba mlieka, zabezpečuje sa výkrm na dodávky.

- JRD Zornička – Zbýňov –

má v obci Kanská rastlinnú výrobu, obrába pôdu o výmere 356 ha.

- JRD SNP Rosina – dvor Stránske –

obrába pôdu o výmere 539 ha, má tu aj živočíšnu výrobu (ovce: 650 ks, teľce: 230 ks, výkrmňa: 460 ks)

- JRD SNP Rosina – dvor Poluvsie

má v obci rastlinnú výrobu na ploche 238 ha a živočíšnu výrobu (dojnice: 192, kone: 3)

Toto JRD má rastlinnú výrobu aj v obci Kunerad na výmere 123 ha. Samostatný dvor nie je zriadený.

Pôda v Rajeckých Tepliciach sčasti patrí JRD Zornička a sčasti JRD SNP Rosina.

Pomoc poľnohospodárskych organizácií obciam bola v tomto roku slabšia. Dobré kontakty, pretrvávajúce z minulosti, sme zaznamenali len s JRD Zornička v obci Kanská.

Integrované obce sú slabo vybudované. Najlepšiu situáciu vidíme v obci Kanská (majú MŠ aj ZŠ, obchodnú vybavenosť: predajňa mäsa, zeleniny, rozličného tovaru, obec m vodovod.)

V čase integrácie boli na obciach rozostavané – zahájené tieto akcie „Z“:

- Materská škola pre 60 detí v Kunerade
- Materská škola a ŠJ v Stránskom
- Dom smútku v Kanskej.

Obce požadujú stavať:

- materskú školu v Kamennej Porube
- vodovod v Kunerade v Poluvsí

- šatne a soc. zariadenia na športovom ihrisku v Kunerade. V obci Kamenná Poruba je už 9 rokov v akcii „Z“ vybudovaný vodovod v správe MNV, lebo závod SEVAK tento odmieta prevziať. ako dôvod udáva, že pri výstavbe nebol dodržaný projekt, nebol postavený vodojem a namiesto neho sa položili ďalšie rozvody. V čase budovania ani prvé roky obec absenciu vodojemu nepociťovala. Teraz ale už začínajú problémy – horný koniec obce je v čase špičky často bez vody. Výstavba vodojemu sa vidí byť nutná. V obci Kamenná Poruba je plne organizovaná ZDŠ s ročníkmi 1. – 9. Objekt školy nepostačuje počtu žiakov, učí sa na 2 smeny. V pomerne schátralom drevenom objekte je umiestnená MŠ. ONV navrhuje pre 7. päťročnicu výstavbu novej školy v Kamennej Porube.

V obci Kanská je novovybudovaná MŠ pre 60 detí a dobre udržiavaná ZDŠ s roč. 1. – 4. Od 5. ročníka žiaci navštevujú školu v Rajeckých Tepliciach.

V obci Kunerad doteraz nebola zabezpečovaná predškolská výchova detí. 1. sept. t. r. dala sa do užívania novovybudovaná MŠ pre 60 detí, postavená v akcii „2“. ZDŠ má v obci ročníky 1. – 4. Potom žiaci dochádzajú do Rajeckých Teplíc.

V obci Stránske je MŠ aj ZDŠ s ročníkmi 1. – 4. Obidve školy majú na dnešnú dobu nevyhovujúce objekty. Nová MŠ je vo výstavbe formou akcie „2“

Pod riaditeľstvo ZDŠ Stránske patrí aj škola v Poluvsí. V objekte kultúrneho domu je v Poluvsí umiestnená 1 trieda MŠ.

Na každej z integrovaných obcí je postavený kultúrny dom. Najnovší – ukončený v r. 1979 – majú v Kamennej Porube.

Hneď v januári uskutočnili sme v nových podmienkach plenárne zasadnutie MNV.

Poslanecký zbor zostal nezmenený, tvorilo ho spolu 120 poslancov spoločného MNV.

Plénum potvrdilo vo funkciách – predseda MNV s. Vieru Vitékovú

- tajomník MNV s. Bohumila Knapca

a zvolilo nového funkcionára – podpredsedu MNV – s. Bohuša Očku, ktorý od volieb 1976 vykonával funkciu uvoľneného tajomníka MNV Kunerad.

Ďalší doterajší uvoľnení i úväzkoví funkcionári MNV na obciach boli z funkcií uvoľnení.

Na MNV v Rajeckých Tepliciach so začala práca systémom 3 odborov. Zavedúcich odborov boli ustanovení:

- s. Berta Čerňancová - odbor správy
- s. Jozefa Tabaková - odbor finančný
- s. Ján Bohdal - odbor výstavby

Ďalej v aparáte MNV pracovali:

- Mária Dávidíková - odb. výst - prišla z MNV Kamenná Poruba
- Ľudmila Dolinayová - odb. správny - kmeň. prac. MNV Rajecké Teplice
- Anna Gabčíková - odb. fin. - prišla z MNV Stránske
- Mária Majerčíková - odb. výst. - prišla z MNV Kunerad

V marci 1980 v súčinnosti s výbormi DO KSS na obciach uskutočnili sa voľby občianskych výborov.

Práca bola po celý rok komplikovaná, plná hľadania na nevychozenej ceste. Časť poslancov začala byť pasívna, neprichádzali na pléna ani zasadnutia komisií, do ktorých boli zaradení. Nedarilo sa zabezpečiť plánovaný postup na stavbách akcie „Z“ na obciach. Aktivitu si udržal Kunerad na výstavbe MŠ. Pre zabezpečenie osvetovej práce v obvode MNV bol vytvorený 1 pracovný úväzok riaditeľa OB (Jozef Mičúch) a 1 pracovný úväzok knihovníka (1/2 Jozef Ziman, 1/2 Mária Jančúchová)

V priebehu roka 1980 sa zabezpečili nasledovné kultúrno-politické akcie:

- Memoriál Rudolfa Súľovského – pretek v cezpoľnom behu poriadny na počesť oslobodenia Rajeckých Teplíc.
- Miestne mierové slávnosti – v tomto roku v rámci kult. programu využité skladby Čs. spartakiády (žiaci ZDŠ a MŠ v skladbe: Rodičia a deti)
- Hudobné leto 1980 – 4 koncerty pred Kúpeľným domom a 2 vystúpenia folk. súborov v amfiteátri.
- 9. mája sa konal pietny akt kladenia vencov na hroby padlých (R. Teplice, Kunerad) a tradičný volejbalový turnaj „O pohár oslobodenia“ na ihrisku pri hoteli Veľká Fatra.
- V agitačnom stredisku sme pokračovali v inštalovaní FOTONOVÍN, ktoré slúžili na zverejňovanie diania v obci a propagáciu výsledkov z plnenia volebného programu.

1. mája – v deň Sviatku práce – odovzdala sa do užívania 2-trieda MŠ na ul. Osloboditeľov. Bolo to prvé veľké dielo MNV a občanov, vystavené v akcii „Z“ v R. Tepliciach. Výstavbu organizačne zabezpečoval tajomník MNV s. Bohumil Knapec. Riaditeľkou v novej MŠ sa stala s. Mária Pažičanová. V uvoľnených priestoroch 1-tiredy MŠ (vilka č. 11 na ul. Rajecká cesta) boli po adaptačných úpravách a prispôsobení zriadené detské jasle – prvé v histórii Rajeckých Teplíc. Detské jasle MNV pre 20 detí od 18 mesiacov boli uvedené do prevádzky 15. júla 1980. Do DJ boli prijaté aj naliehavé prípady z integrovaných obcí. Vedúcou DJ sa stala s. Helena Smudová.

Na ulici Lesná bola ukončená výstavba bytovky č. 420 (Forma: KBV v rozptyle), 12 bytov bolo rozdelených školským a zdravotníckym pracovníkom.

Ukončili sme tiež práce na cintoríne. V septembri sa uviedla do užívania smútočná sieň, s ktorou máme vydržať do dožitia cintorína. (Podľa záverov urbanistickej súťaže o SÚP do r. 2000). Smútočná sieň od septembra do konca roka bola 5 x využitá.

V priebehu celého roka pokračovali práce na výstavbe zdravotného strediska. Investičným nákladom 12,5 mil. predstavuje stavba najväčšiu akciu 6. päťročnice v Rajeckých Tepliciach i celom obvode MNV.

V decembri 1980 – z príležitosti Mesiaca ZČSSP – bola stavba kolaudovaná. Na prestrihnutí pásy a symbolickom otvorení zdravotného strediska sa zúčastnil vedúci tajomník OV KSS s. ing. Milan Gorša i podpredsedníčka ONV s. Štefánia Marejková.

V máji 1980 sa zahájila 2. etapa plynifikácie Rajeckých Teplíc formou akcie „Z“. Do konca roka sa z plánovaných rozvodov podarilo vybudovať 50 %.

Občania prejavili mimoriadnu aktivitu pri pomocných prácach – čistení a zarovnávaní mechanizmami vyhlbených rýh, podsypoch pod telesá potrubia, zásypoch. Na uliciach, kde sa

potrubie pokladalo, bolo denne až do zotmenia rušno a panoval tu čulý pracovný ruch. Stavbu mal v hlavnom sledovaní tajomník MNV s. Bohumil Knapec. Brigádnikov na pomocné práce vo svojich poslanceckých obvodoch zabezpečovali jednotliví poslanci. Pretože 2 – miliónová investícia plynofikácie nepokryla celú obytnú zónu Rajeckých Teplíc, na prácu funkcionárov sa ozvali od občanov aj kritické hlasy. Najhlasnejšie zaznievali z ulice Lúčky. Občania napriek vysvetľovaniu nechceli sa podriaadiť záverom projektanta, ktorý plynový rozvod uvažoval len po časť ulice, ktorá zostane zachovaná aj po výstavbe diaľnice (uvažuje sa s výstavbou na konci 7. SRP)

- V priestoroch bývalých rybných liahní sa v investorstve Čsl. št. kúpeľov začala výstavba športového areálu, ktorý má v budúcnosti slúžiť pacientom ale aj našim občanom.

- Po celý rok sme organizovali aj ďalšiu výstavbu telocvične. Nadšenie rodičov nepoľavilo, v priebehu roka sa vytvorila hodnota diela 680 000 Kčs.

- Aj na pričlenených obciach MNV organizoval cez poslancov a občianske výbory (OV) práce na zahájených stavbách.

Najaktívnejší boli v Kunerade. Tu sa úsilie sústredilo na dostavbu MŠ, ktorá bola aj k 1. septembru odovzdaná do užívania. Do konca roka rodičia aj ďalší občania urobili terénne úpravy a vybudovali oplotenie objektu. Prvý raz sa v obci začalo s predškolskou prípravou detí, ktoré doteraz mali v školskej práci nemalé problémy práve z dôvodu nepripravenosti v MŠ.

V obci bola zriadená MEK. na vybavenie jej priestorov bili použité fin. prostriedky vo výške 11 200 Kčs. Na cintoríne boli osadené pomníky sov. vojakom, ktorí sú tu od vojny pochovaní. V obci Konská pokračovala výstavba domu smútku.

V obci Stránske organizovali sa práce na stavbe MŠ.

V obci Kamenná Poruba zabezpečilo sa vykonanie úprav v kultúrnom dome pre potreby kina. 1. 12. 1980 zahájilo kino „Poruba“ svoju činnosť a prinieslo do obce pravidelnú kultúru.

V uvoľnených priestoroch budovy bývalého MNV bola zriadená školská družina.

MNV na nariadených orgánoch vybavoval odovzdanie vodovodu obce do správy SEVAK. Tiež sme sa usilovali o odovzdanie správy verejných osvetlení do správy TS m Rajec.

V tomto roku sa tieto zámery nevydarili a správa týchto zariadení nám robila veľké starosti.

V r. 1980 zabezpečil MNV vo svojom obvode aj dôležitú celoštátnu akciu: sčítanie ľudu, domov a bytov = k 31. 12. 1980.

Do plnenia úlohy v našom obvode bolo zapojených 24 občanov vo funkcii sčítací komisár a sčítací revízor.

Výsledky sčítania za obvod MNV sú vo forme zverejnenej tabuľky podchytené v prílohe kroniky – Napísali o nás... na str. 15 a 16.

Vybrané údaje zo sčítania za Rajecké Teplice:

Stav obyvateľstva spolu:	<u>v r. 1970</u> – 1 659	<u>v r. 1980</u> – 2 055
muži:	838	1 025
ženy:	821	1030
Ekonomicky aktívni obyvatelia:	772	1 065
Ekonomicky neaktívni obyvatelia:	172	238
Ženy v domácnosti:	72	26
Vzdelanie obyvateľov: - základné:	550	568
- účňovské:	296	412

	- stredoškolské:	244	245
	- vysokoškolské:	52	100
Počet domov celkom:		290	386
Vybavenie domácností: - chladnička:		252	496
	-práčka:	341	489
	- televízor:	308	483
	- auto:	52	217